

D'Art, Política i Cinema de Rodolf Llorens i Jordana

Per FRANCESC SÁNCHEZ BARBA

Rodolf Llorens i Jordana (Vilafranca del Penedès, 1910-Caracas, 1985), pensador i periodista, militant d'Esquerra Republicana de Catalunya i posteriorment del Partit Socialista Unificat de Catalunya, integra una formació filosòfica i un intens activisme polític, com ara el desplegat a la Unió de Rabassaires. Pot ser considerat un destacat portaveu d'una cultura catalana i republicana, ben connectada amb els corrents iberoamericans que dialoguen amb una Europa assolada pels conflictes bèl·lics. Des de la distància i amb la dictadura feixista, la consolidació de la nació catalana serà especialment complexa: sempre entesa des de la necessitat del combat i de la reconstrucció permanent, entrant en debat amb no pocs moviments i ideologies pretesament avantguardistes i

rupturistes que sovint oblidaven els aspectes del compromís social amb una realitat dinàmica i en clau internacional. Segons llegim a la contraportada, es tracta d'una selecció de textos majoritàriament inèdits o dispersos que abasten les dècades dels 30 fins la del 50, elaborats a cavall entre Europa i Amèrica, des de la participació política i cultural a la Segona República com a, ja a l'exili, formant part de les activitats culturals des de Caracas i des del Centre Català. Aquests escrits permeten copsar les idees de Llorens i Jordana sobre art, política i filosofia que són vistos des d'una perspectiva holística fruit d'una visió pròpia de l'Antropologia Filosòfica. Per la seva tasca com a periodista i pels seu saber enciclopèdic el seu és un estil viu i punyent que interpel·la el lector.

La presentació de Joan Cuscó, al capdavant del pròleg i de l'edició (pàg. 9-48), ens endinsa en el teixit intel·lectual en què es va moure i al que contribuï l'autor, des de la docència, la premsa i l'activisme polític i cultural però també analitza el contingut dels articles seleccionats (*textos aplegats*) agrupats per ordre cronològic i temàtic i que poden ser encabits en quatre apartats: 1) la crítica del Noucentisme, en connexió amb altres autors de la seva generació; 2) l'acció política i la reflexió sobre el país; 3) el món del cinema; i, 4) el món de la filosofia i l'art.

Especial interès per als nostres lectors tenen aquells escrits sobre cinema atès que, a Vilafranca del Penedès, Llorens i Jordana va ser pioner en fer una tasca com a historiador i crític cinematogràfic, enfrontant-se a qüestions fonamentals com ara l'impacte del sonor en el llenguatge filmic però també aquells altres escrits que repassen el llegat de la Renaixença i la necessitat de (re)construir el país més enllà de la utilització d'un llenguatge

viu i ric com es manifesta en les polèmiques amb el Noucentisme i en l'atenció posada en les funcions socials de l'art i d'una filosofia i un humanisme abocats a la solidaritat i a tot allò que es pot definir com a popular. S'hi pot consultar una bibliografia en què, a més dels assaigs i recopilacions dels escrits de l'autor, s'analitzen els contextos culturals i polítics del període en què es va moure l'autor.

Concretant l'estructuració de la selecció de textos es poden esmentar tres a l'apartat *DE LA PARAULA* (pàg. 49-58) que serveixen com a tarja de presentació per a un personatge que avui dia, entre altres qualificatius, veuríem com un autèntic “animador cultural”, però també una persona que, a través de la literatura i de la paraula, reconeix un diàleg permanent amb els problemes de cada època i generació. És necessari integrar però també polemitzar amb els pesos pesants que el precedeixen i que, sovint ocupen les institucions i l'aparell cultural al que les tasques de de les revistes o les aportacions artístiques poden contraposar. Dotze textos, alguns relacionats entre sí, es presenten sota l'epígraf *DEL CINEMA* (pàg. 59-94), dos més dedicats directament a criticar el Noucentisme (*CONTRA EL NOUCENTISME* -pàg. 95-102-), vuit centrats en literatura, art, teatre i filosofia amb l'epígraf *DE FILOSOFIA, ART I CREACIÓ* (pàg. 103-136) i els quatre darrers formant *DE LA POLÍTICA* (pàg. 137-168) on destacaria i no només per extensió (17 pàgines) l'afinat anàlisi del darrer, *La llengua i la cultura a Catalunya*. Llorens i Jordana s'interroga aquí sobre els eixos que han de vertebrar una nació que ha apel·lat sovint a un passat gloriós des d'una perspectiva militar o economicista, que confon llengua i unitat política i social i que necessita ser present en les

institucions internacionals més enllà de reconèixer la repressió soferta.

Entrant més en el detall d'alguns articles dedicats al cinema sorprèn l'afinat desenvolupament de l'anàlisi tècnica del cinema i del llenguatge cinematogràfic que, especialment es desenvolupa a partir dels mestres soviètics del cinema silent que apliquen diferents teories i projectes en l'àmbit del muntatge. Però Llorens no defuig d'analitzar aspectes tan concrets com ara els que provenen de la funció actoral quan, per exemple, escriu a propòsit del film *El pillet* de Fred Niblo: “Ací, Coogan és l'únic nen que surt, i si bé no té un paper de la importància de les dues bandes anteriors, sempre és agradós el seu treball així com la seva cara altament fotogènica i picaresca” (pàg. 79) o de les cinematografies nacionals (francesa, alemanya i britànica) que repassa en sengles articles seriatos). Com en Rovira i Virgili i altres intel·lectuals que volen investigar els canvis socials sobre el terreny, les cròniques sobre Rússia, que va visitar el 1934, amb un anàlisi detallat del cinemes i dels públic és un altre aspecte destacable.

Ens trobem davant d'un allau de propostes amanides per una persona que coneix el món de la docència i que sap que, el bon professional, és fruit del treball constant a les revistes d'àmbit local, universitari i fins i tot cooperativista on la millora rau en la pràctica diària i en l'atenció i diàleg permanent amb altres autors que, mai han de ser considerats “vaques sagrades”. Llorens és capaç d'oferir-nos interessants punts de vista sobre els filòsofs xinesos tradicionals i condemnats però també ha completat bona part de la seva formació en contacte amb una Amèrica de parla hispana on, probablement, neixen propostes i projectes engrescadors com ara el que representa el xilè Vicente

Huidobro al capdavant d'un manifest federalista i pacifista que adreça a la joventut llatinoamericana, ja en el període entreguerres, com una aposta per la poesia i la literatura com a eines també de creació i de transformació.

Sorprèn i entusiasme l'article que dissectiona un controvertit autor com ara Edgar Neville posant al descobert més d'una de les seves mancances amagades sovint darrera del

que podríem catalogar com a "etiqueta de qualitat" mostrant un personatge acomodaticí, sense negar-li el seu olfacte i empenedoria cultural.

LLORENS I JORDANA, Rodolf, *D'Art, Política i Cinema*. Pròleg i edició de Joan Cuscó i Clarasó. Editorial Afers (Catarroja, País Valencià), 2019. Col·lecció *els llibres del contemporani*. 168 pàg.